

1.

Láhka

sámedikkis addojuvvon lága nuppástuhttimis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde
gomihuvvo sámedikkis addojuvvon lága (974/1995) 18 e—18 i, 23 a, 26 b, 26 d ja 27 a §, 42 a ja 42 b §, dakkárin go dain leat 18 e—18 i § lágas 1725/1995, 23 a ja 27 a § lágas 1279/2002..., *rievdaduvvo* 1 — 4, 4 a, 5—16, 18, 18 a, 18 d, 19—25, 25 a, 26, 26 a, 27—31, 31 a, 31 c, 31 h, 32, 34, 35, 38—40 ja 40 c §, 5 luvun otsikko, 41 §, 6 luvun otsikko, 42 ja 43 §, dakkárin go dain leat ...
lasihuvvo láhkii ođđa 9 a, 9 b, 17 a, 17 b, 25 b, 41 a–m, 43 a ja 43 b § ja čuovus čuovvovaččat:

1 §

Lága mihttomearri

Sápmelaččain eamiálbmogin lea iešmearridanvuoigatvuođas ollašuhttimin sámiid ruovttuguovllus iežaset gielas ja kultuvrraset guoskevaš iešráđđen dan mielde go dán lágas ja eará sajis lea mearriduvvon. Dán iešráđdemii gullevaš doaimmaid várás sápmelaččat ollašuttet iešmearridanvuoigatvuođas ja välljejitvállggain gaskavuodasteaset sámedikki.

Sámediggi doaibmá vuoigatvuođaministeriija hálddahussuorggis.

2 §

Stáhta ekonomalaš ovddasvástádus

Stáhta bušeahtas galgá várret doarvái mearreruđa dán lágas oaivvilduvvon bargguide.

3 §

Vuoigatvuohta merkejuvvot válgalogahallamii

Vuoigatvuohta merkejuvvot válgalogahallamii lea olbmos, guhte atná iežas sápmelažžan, dainna gáibádusain, ahte:

1) son ieš dahje ainjuo okta su vanhemiin, áhkuin ja ádjáin dahje máttaráhkuin ja -ádjáin lea oahppan sáme giela vuosttas giellan; dahje

2) ainjuo okta su vanhemiin lea merkejuvvon dahje leamašan merkejuvvon jietnavuoigadahtton olmmožin 1. ođđajagimánu 2023 dahje dan maŋŋá ordnejuvvon sámedikki válggain.

Válgalogahallamii merkema gáibádussan lea maiddá, ahte dán lágas mearriduvvon agi, riikkavulošvuođa ja álbmotregistara guoskevaš jietnavuoigadahtton olbmo eará gáibádusat ollašuvvet.

4 §

Sámiid ruovttuguovlu

Sámiid ruovttuguovlluin oaivvildit mildosa kártii merkejuvvon guovllu, mii sisttisdoallá Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddaid guovlluid ja Soađegili gielddas Sámi bálgosa guovllu.

4 a §

Hálddahusrievtti čuovvu njuolggadusaid heiveheapmi

Sámediggái ja dan doaibmaorgánaide heivehit hálddahuslága (434/2003), virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuodas addojuvvon lága (621/1999), persondiehtolága (523/1999), arkiivalága (831/1994) ja lága elektrovnnalaš áššiid dikšumis virgeoapmahašdoaimmas (13/2003), jus dán lágas ii nuppe láhkai mearriduvvo.

5 §

Sámedikki almmolaš doaibmaváldi

Sámedikki doaibman lea mearridit sápmelaččaid iežaset giela, kultuvra ja sajadaga eamiálbmogin guoskevaš áššiin ja dikšut dáiddá lakáseaddji bargguid. Eará áššiin sámediggi ovddida sápmelaččaid iešmearridanvuoigatvuoda ollašuvvama.

Sápmelaččaid iešmearridanvuoigatvuodaid ollašuhhtimin sámediggi oassálastá ráddádallamiidda ovttasdoaibmangeatnegasvuoda mielde 9 §:s oaivvilduvvon áššiid válmmaštallamii ja mearrádusadahkamii. Doaimmaidasas gullevaš áššiin sámediggi sáhtá dahkat virgeoapmahaččaide álgagiid ja evttohusaid sihke addit cealkámušaid, ovddidit ja hálddašit sáme kultuvrra ja miedihit ruhtadeami.

Sámegiela ja kultuvrra bajásdoallama ja ovddideami dorvvasteapmin sámediggi doaibmá sámeoahpahusa ja -skuvlejumi áššedovdin ja ovddida daid ovddideami ollislašvuotán.

Doaibmaváldásis gullevaš áššiin sámediggi geavaha mearrádusválddi dego dán lágas dahje sierra nuppi lágas mearriduvvo.

Bargosis gullevaš áššiin sámedikki galgá oasistit dorvvastit vuodđovuoigatvuodaid ja olmmošvuoigatvuodaid ollašuvvama. Sámedikki galgá meannudit buohkain vealaheami ja mielaválddi haga.

Sámediggi nanne doaimmas várás bargoortnega.

6 §

Sápmelaččaid ovddasteapmi

Sámediggi ovddasta sápmelaččaid álbmotlaš ja riikkaidgaskasaš doaimmaidisguin.

7 §

Muitalus

Sámediggi gárvvista jahkásaččat riikkabeivviide mitalusa das, mii mearkkašahhti lea dáhpáhuvvan sápmelaččaide guoskevaš áššiid ovdáneamis. Muitalus sáhtá sisttisdoallat evttohusaid doaibmajuin mat dárbbášuvvojit sápmelaččaid vuoigatvuodaid dorvvasteapmin.

8 §

Mearreruđaid juohkin

Sámediggi mearrida sápmelaččaid oktasaš geavahussii čujuhuvvon váriid juohkimis ja earáid doarjagiid juohkimis maid miedihit sámedikki bokte. Sámediggi bearráigeahččá dan miedihan doarjagiid geavaheami. Doarjagiid geavaheapmái ja bearráigeahččui heivehit stáhtadoarjjalága (688/2001).

Sámedikki mearrádussii 1 momeanttas oaiuvilduvvon áššis ii oáččo oheat nuppástusa váidimiin.

9 §

Ovttasdoaibma- ja ráđđádallangeatnegasvuolta

Virgeoapmahaččat ja eará almmolaš hálddahušdoaimma dikšon bealit ráđđádallet sámedikkiin válmmaštaladettiin lánkaásaheami, hálddahušlaš mearrádusaid ja earáid doaibmabijuid, main sáhtá leat earenoamáš mearkkašupmi sápmelaččaide, figgamužžan oážžut ovttamielalašvuoda sámedikkiin dahje oážžut sámedikki miehtama ovdal mearrádusadahkama. Ovttasdoaibma- ja ráđđádallangeatnegasvuolta guoská sámiid ruovttuguovllus ollašutton dahje váikkuhusaid bealis dohko ollán ja earáid eandalii sámegillii dahje kultuvrii dahje sin sajádahkii dahje vuoigatvuodaide eamiálbmogin váikkuheaddjidoaibmabijuid, mat gusket:

- 1) guovlluid geavaheami;
- 2) stáhtaeatnama, suodjalanguovlluid ja meahceguovlluid dikšuma, ávkkástallama, suodjalandoaimmaid ollašuttima, láigoheami ja luobaheami;
- 3) ruvkeminerálaid sisttisoallan gávdnoma ohcama ja ávkkástallama sihke stáhta eana- ja čáhceguovlluin dáhpáhuvvan golleroggama;
- 4) sápmelaččaid kulturhápmaí gullevaš ealáhusa lánkaásaheapmái guoskevaš dahje hálddahušlaš nuppástusa;
- 5) dálkkádatnuppástusa giedahalli doaimmaid;
- 6) sámegielat árabajásgeassima sihke sámegielat ja sámegiela oahpahusa ovddideami;
- 7) sosiála- ja dearvvašvuodabálvalusaid ollašuttima ja ovddideami;
- 8) sámedikki resurssaid ja earáid doaibmagáibádusaid dorvvasteami ja ovddideami; dahje
- 9) eará sullasaš sápmelaččaid gillii, kultuvrii dahje sin sajádahkii dahje vuoigatvuodaide eamiálbmogin váikkuhan ášši.

9 a §

Sápmelaččaid vuoigatvuodaid vuhtiiváldin virgeoapmahaččaid ja earáid almmolaš hálddahušbargguid dikšon beliid doaimmas.

Virgeoapmahaččaid ja earáid almmolaš hálddahušbargguid dikšuid galgá 9 §:s oaiuvilduvvon doaibmabijuid plánedettiin ja ollašutedettiin geavahusas lean vugiiguin:

- 1) ovddidit sámegielaid bajásdoallama ja ovddideami sihke sápmelaččaid vuoigatvuoda ja gáibádusaid bajásdoallat ja ovddidit kultuvrraset ja maiddái árbevirolaš ealáhusaideaset; ja
- 2) geahpedit doaibmabijuinis bohtán negatiivvalaš váikkuhusaid sámegielaide sihke sápmelaččaid vuoigatvuhtii ja gáibádusaide bajásdoallat ja ovddidit iežaset kultuvrra ja maiddái árbevirolaš ealáhusaideaset.

Virgeoapmahaččat ja earát almmolaš hálddahušbargguid dikšut eai oáččo doaibmabijuinis dagahit eanet go uhcánaš hehttehusa sápmelaččaid vuoigatvuhtii bajásdoallat ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra, juos doaibmabidjui eai leat vuoddo- ja olmmošvuoigatvuodaid dáfus

dohkkehahtti mihttomeari ja vuogit mihttomeari juksamii leat riektatlárganat vealtameahttun lossa servodatlaš darbbu ollašuttimis. Virgeoapmahaččat ja earát almmolaš hálddabus bargguid dikšut eai oaččo dagahit mearkkašahhti hehttehusa eamiálbmot sápmelaččaid vuogitvuhtii bajásdoallat ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra ja maiddái árbevirolaš ealáhusaideaset.

Doaibmabijuid vejolaš hehtejeaddji váikkuhusaid earuheapmin virgeoapmahaččat ja earát almmolaš hálddabus bargguid dikšut galget árvoštallat doaibmabiju váikkuhusaid sápmelaččaid vuogitvuhtii bajásdoallat ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra ja maiddái árbevirolaš ealáhusaideaset. Árvoštallamis galgá vuhtiiváldit eará virgeoapmahaččaid doaibmama ja eará áiggiin dahkkojuvvon doaibmabijuid oktasašváikkuhusaid.

9 b §

Meannudeapmi ovttasdoaimmas ja ráđđádallamiin

Virgeoapmahaččat ja earát almmolaš hálddabus bargguid dikšut almmuhit sámediggái nu jođánit go vejolaš álggideattiin bargama 9 §:s oaivvilduvvon áššiin. Jos gažaldagas lea bissovašlunddot doaibma, almmuhusa galgá dahkat buriid áiggiin ovdal ráđđádallama ordnema. Sámedikkis lea vuogitvuohtha oazžut čálálaš čilgehusa áššis ja maiddái 9 a §:s oaivvilduvvon áššiin ja dáidda laktáseaddji plánain ovdal ráđđádallamiid.

Sámediggái galgá várret govttolaš áiggi ráhkkaniid ráđđádallamiidda. Ovttasdoaimma galgá álggahit ja ráđđádallamiid čađahit rehálaš mielain ja rivttes áigái nu, ahte ášši loahpabohtosii lea vejolaš váikkuhit ovdal ášši čoavdimma.

Gevvojuvvon ráđđádallamiin galgá gárvvistit beavdegirjji. Beavdegirjái girjejit oassebeliid aainnuid áššis ja ráđđádallamiid loahpabohtosas.

10 §

Čeahkkáigeassu ja doaibmabadi

Sámediggái gullet 21 lahtu ja njealje várrelahtu, geat välljejuvvojit sámedikki vággain njealji jagi doaibmaáigodahkii, mii álgá vágajagi juovlamánu 1 beaivve. Sámedikkis galget leat unnimustá golbma lahtu ja okta várrelahtu Eanodaga, Anára ja Ohcejoga gielddas ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus.

Stáhtaráđđi mearrida sámedikki vággaide bohtosa vuodul sámedikki lahtuid ja várrelahtuid doaimmaideaset, miediha bivdagis earu ja mearrida máinnašuvvon vággaide bohtosa vuodul ođđa lahtu ja várrelahtu dan sadjái, gii lea vággaáigodaga áigge luohpan lahtu dahje várrelahtu doaimmas.

Sámedikki lahtu ja várrelahtu manahettiin 22 §:s oaivvilduvvon vágadohkálašvuoda doaibmasis stáhtaráđđi galgá sámedikki álgagis gávnnahtit su luohhtámušdoaimma nohkama.

11 §

Sámedikki sátnesođđiheadji ja várresátnesođđiheadjit

Sámediggi vällje gaskavuodastis sátnesođđiheadji ja guokte várresátnesođđiheadji, Válljemis galgá dakkavide almmuhit vuogitvuodaministerijai.

Sátnesođđiheadji ja várresátnesođđiheadjit doaibmet doaimmainis ollesáigasaččat.

12 §

Čoahkkima čoahkkáigohččun

Sámedikki čoahkkin mearrida čoahkkimiiddis doallamis. Čoahkkin galgá lassin gohččojuvvot čoahkkái, jus sátnejodiheaddji dahje stivra oaidná dan dárbbaslašžan dahje goalmátoassi lahtuin nu gáibida dihto ášši gieđahallama várás.

Jus sápmelaččaid ruovttuguovllu gielddas dahje guovllus välljejuvvon lahttu ii sáhte oassálastit čoahkkimii, su sadjái galgá bovdet seammá gielddas dahje guovllus välljejuvvon várrelahtu.

13 §

Sámedikki stivra

Sámediggi vällje gaskavuodastis stivra, mas lea sátnejodiheaddji ja guokte várresátnejodiheaddji ja eanemustá vihtta eará lahtu. Sámediggi vällje gaskavuodastis stivrii eanemustá guokte várrelahtu. Válljemis galgá dakkavide almmuhit vuoigatvuodaministeriijai.

Válgajagi doaimman stivra joatká doaimmastis dassázii, go ođđa stivra lea válggaid maŋŋá välljejuvvon.

Stivra válmmaštallá áššiid sámedikki čoahkkimii ja ollašuhttá sámedikki mearrádusaid nu go bargoortnegis dárkileappot mearriduvvo.

Sámedikki bargoortnegis sáhtá mearriduvvot stivra lahtu doaimma ollesáigásašvuodas.

Sámedikki stivra lahtun dahje várrelahtun ii sáhte leat válgalávdegotti dahje nuppástusohcanlávdegotti lahtu dahje várrelahtu.

14 §

Eará doaimmaorgánat

Sámediggi ásaha iešgudege váлгаáigodaga álggus válgalávdegotti 4 logus oaivvilduvvon válggaid várás. Sámediggi sáhtá ásahit maiddái eará doaimmaorgánaid sápmelaččaid iežas gielas ja kultuvrras guoskevaš iešráđdemii gullelaš áššiid dikšumii.

Sámedikki válgalogahallanáššiid nuppástusohcanlávdegottis (nuppástusohcanlávdegoddi) ása-huvvo 5 logus. 15 §

Doaimmaválddi geavaheapmi

Sámedikki čoahkkin sihke stivra ja eará doaimmaorgánat geavahit sámediggái gullelaš doaimmaválddi dan mielde go dán lágas ása-huvvo ja sámedikki bargoortnegis mearriduvvo.

Sámedikki čoahkkin mearrida prinsihpalaččat mearkkašahhti ja viidát váikkuheaddji áššiin, jus ášši hohpolašvuodas ii eará čuovo.

Doaimmaválddi ii oaččo sirdit 5 §:a 6 momanttas, 7 §:s, 10 §:a 3 momanttas, 11—14, 18 b, 18 c, 18 j, 20, 25 b, 26 iige 41 §:s oaivvilduvvon áššiin.

16 §

Doaimmahagat ja bargoveahka

Sámedikkis leat doaimmahagat sihke virge- ja bargosoahpamušgaskavuodain bargoveahka dan mielde go das sámedikki bargoortnegis dárkilut mearriduvvo.

Sámegiela doaimmahagas mearriduvvo sierra, Sámedikki virgeolbmuide, virggiide ja virgegaskavuodaide heivehuvvo, maid stáhta virgeolbmuin, virggiin ja virgegaskavuodas ásahuvvo ja mearriduvvo.

Bargoveaga bálvalusgaskavuoda eavttuin ja daid mearrašuvvamis lea fas fámus dat, maid stáhta bálvalusgaskavuoda eavttuin ja daid mearrašuvvamis ásahuvvo, mearriduvvo dahje sohppojuvvo.

17 a §

Čoahkkimii oassálastin teknihkalaš dieđusirdinvuogi ávkkástallamiin

Sámedikki bargoortnegis sáhtta mearridit, ahte čoahkkimii sáhtta oassálastit videoráđđádallan dahje eará heivvolaš teknihkalaš dieđusirdinvuogi ávkkástaladettiin.

Bargoortnegis sáhtta addit dárkilut mearrádusaid meannudeamis, maid galgá čuovvut teknihkalaš dieđusirdinvuogi geavahettiin.

17 b §

Álggavuoigatvuohta

Unnimustá guovtti čuođi viđalogi mannán háve doaimmahuvvon sámediggeválggaid jietnavoigadahtton sápmelaččas lea vuoigatvuohta dahkat sámediggái álgaga sámedikki doibmii gullelaš áššis.

Dárkilut mearrádusat álggavuoigatvuođa geavaheamis čuvvojuvvon meannudeamis ja álgaga gieđahallamis addojuvvo bargoortnegis.

18 §

Áššiid gieđahallan

Sámedikki čoahkkin dahje eará doaibmaorgána lea mearridanválddalaš, go sátnenjeđiheaddji, várresátnenjeđiheaddji ja unnimustá bealli eará lahtuin leat báikki alde.

Sámedikki ja dan ásahan doaibmaorgána lahttu lea easttalaš váldit oasi dakkár mearrádusa dahkamii, mii guoská persovnnalaččat su dahje hálddahuslága 28 §:a 2 momenanttas oaivvilduvvon lagašfuolkki dahje dakkárii máinnašuvvon paragrafa 3 momenantta mielde bálddalaston olbmo.

Áššit čovdojuvvojit sámedikkis eanetlohkomearrádusain. Jus jienat leat seammá olu de sátnenjeđiheaddji jietna čoavdá mearrádusa. Válggain gehččojuvvo válljejuvvon dat, guhte eanemus oazžu jienaid. Jus jienat leat seammá olu de ášši čovdojuvvo vurbbiin.

18 a §

Rehketdoallu

Sámedikki rehketdollui ja rehketdoalloloahpaheapmái heivehuvvo dán lágas ásahuvvon áššiid lassin rehketdoalloláhka (1336/1997).

18 d §

Rehketdoallodárkkistanmuitalus

Spiehkastahkan rehketdoalldárkkistanlága (936/1994) 3 logu 6 §:s áhahuvvon mearráiggis rehketdoalldárkkisteaddji galgá addit iešgudege rehketdoallobajis sámedikki stivrii miessemánu loahpa rádjai čálálaš rehketdoalldárkkistanmuitalusa, mas galgá, dan lassin mii rehketdoalldálgas áhahuvvo, sisttisdoallat cealkámuša das, dolletgo stáhtadoarjaga geavaheamis doaimmuitalusas addojuvvon dieđut deaivása.

19 §

Válgajahki ja válgabire

Sámedikki válggaid várás riika lea oktan válgabiren.
Sámedikki válggat doaimmahuvvojit juohke njealját jagi (válgajahki).

20 §

Válgalávdegoddi

Válgalávdegoddi mearrida ohcamušas olbmo merkemis válgalogahallamii ja gárvvista válgalogahallama. Válgalávdegoddi ollašuhtá sámedikki válggaid nu dego dán lágas áhahuvvo.

Válgalávdegoddá gullet sátnedieđđeaddji ja guhtta eará lahtu, mas iešgudesge lea persovnnalaš várrelahttu. Válgalávdegottis galgá leat lahttu ja várrelahttu Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus. Válgalávdegottis galgá leat maiddá Sámi giellalága (1086/2003) 3 § 1 sajis oavvilduvvon sámegeleaid áššeáššedovdamuš.

Sámedikki stivrra lahtu dahje várrelahtu dahje nuppástusohcanlávdegotti lahttu dahje várrelahttu ii sáhte leat válgalávdegotti lahttun iige várrelahttun.

21 §

Jietnavuoigatvuohta

Sámedikki válgalogahallamii merkema gáibádussan lea olbmo ássanbáikái geahčakeahtá dan lassin, maid 3 §:s áhahuvvo, ahte olmmoš deavdá mañimustá válgadoaimmahusa mañimuš beavivve 18 jagi ja ahte son lea Suoma riikkavuloš dahje sus lea olgoriikka riikkavuložin leamašan ruovttugieldalágas (201/1994) oavvilduvvon ruovttugielda Suomas dalle, go ohcamuša válgalogahallamii váldimis galgá mañimustá dahkat.

22 §

Válgagelbbolašvuohta

Sámedikki válggain lea válgagelbbolaš juohkehaš jietnavuoigadahtton olmmoš, guhte lea miehtan evttohassan ja guhte ii leat vádjitválddálaš.

Evttohassan ii sáhte leat válgalávdegotti dahje nuppástusohcanlávdegotti lahttu dahje várrelahttu.

23 §

Válgalogahallan

Válgalávdegoddi gárvvista jietnavuoigadahtton olbmuiin válgalogahallama. Válgalávdegoddi lea válgalogahallama registtardoalli.

Válgalogahallamii merkejuvvo gielddaid guovdu alfabehtalaš ortnegii juohkehaš jietnavuoigadahtton namma, persondovddaldat, ruovttugiella ja čujuhus, jus dat leat dieđus. Válgalávdegoddi sáhtta geavahit álbmotdiehtovuogádaga dieđuid válgalogahallama gárvvistemis. Ruovttugiella ja čujuhusa ii goittotge oaččo merket válgalogahallamii, jus dat dieđut leat virgeoapmahačča doaimma almmolašvuodas addojuvvon lága 24 §.a 1 momeantta 31 čuoggá mielde suollemassan dollojuvvon dieđut dahje jos olbmo buohta álbmotdiehtovuogádahkii lea vurkejuvvon álbmotdiehtovuogádagas ja Álbmotregistrtarguovddáža sihkkarvuodabálvalusain addojuvvon lága (661/2009) 36 §:s oaivvilduvvon dorvogiellus.

Válgalogahallamii galgá ohcamušas váldit mielde jietnavuoigadahtton olbmo.. Gáibádussan válgavuogiatvuodaid geavahepmái lagamustá čuovvovaš sámedikki válggain lea, ahte ohcamuš dahkko mañimustá válgajagi ovddit čakčamánu loahpa rádjai.

Ovddit válggain válgalogahallamii merkejuvvon olbmo váldojuvvo válgalogahallamii ohcamuša haga, juos son deavdá fámus leahkki lágas ásahuvvon válgalogahallamii merkema gáibádusaid. Olmmoš ii goittotge merkejuvvo válgalogahallamii, jos son almmuha válgalávdegoddi, ahte ii hálit merkejuvnot dasa. Válgalogahallama gárvvisteami oktavuodas válgalávdegoddi sáhtta iežas álgagisttis váldit lassin vuhtii 1. beaivve ođđajagimánu 2023 dahje dan mañná ordnejuvvon sámediggeválggain válgalogahallamii merkejuvvon jietnavuoigadahtton olbmo ovddit válggaid mañná jietnavuoigatvuodaahkái šaddan máná ja 21 §:s meroštallon áigemeari rádjai máná, guhte fáhte jietnavuoigatvuodaagi. Dákkár olbmo sáhtta goittotge váldit válgalogahallamii easka dan mañná, go son lea girjjálaččat almmuhan válgalávdegoddi atnit iežas sápmelažžan 3 §:a 1 momeantta mielde.

Válgalávdegoddi nanne ja vuolláičállá válgalogahallama mañimustá juovlamánu mañimuš beaivve ovdal válgajagi. Válgalávdegoddi mearrádussii válgalogahallama nannemis ii oaččo ohcat nuppástusa váidimin.

24 §

Almmuhuskoarta ja mearrádus

Válgalávdegoddi gárvvista juohkehaččas válgalogahallamii váldojuvvon olbmos almmuhuskoarta, mas bohtet ovdan válgalogahallamii váldojuvvon dieđut, válgalogahallama oaidninláhkai doallan, válggain jienasteapmi sihke válgabeaivve 31 a §:s ásahuvvon vuogiatvuoha jienastit válgabeaivve, ja válgalávdegoddi čujuhus.

Válgalávdegoddi sádde almmuhuskoarta guđege jietnavuoigadahtton olbmui, gean čujuhus lea dieđus, buriid áiggiin ovdal válgalogahallama ásaheami oidnosii.

Válgalávdegoddi mearrádusa das, ahte olbmo eai merke válgalogahallamii, seammá láchkai go mearrádusa, mainna válgalávdegoddi lea guođđan dutkkakeahhtá olbmo bivdaga das ahte son váldojuvvo válgalogahallamii dahje almmuhusa, ahte son ii hálit merkejuvnot dasa, sáddejuvvo áššáiosolažžii buriid áiggiin ovdal válgalogahallama ásaheami oidnosii.

25 §

Válgalogahallama oaidninláhkai doallan

Válgalávdegoddi ásaheami válgalogahallama dahje das lean dieđut persondovddaldaga vuhtii válddekeahhtá oaidninláhkai nu, ahte oaidninláhkai doallama guoskevaš áiggi nohkamis lea áigi válggaid doaimmahepmái unnimustá guhtta mánu.

Válgalogahallan dollojuvvo oaidninláhká 10 maŋŋálas árgabeaivve, madda eai rehkenastte lávvardagaid.

Válgalogahallama oaidninláhkai doallamis čuvvot, mii hálddahuslága 62 §:s ášahuvvo oppalašdiehtunaddimis, juos ii dán lágas nuppe láhkai ášahuvvo.

25 a §

Válgalogahallama almmolašvuohta

Juohkehaččas lea vuoigatvuohta oahpásmuvvat válgalogahallamii ja dan gárvvisteapmái gullelaš áššegirjiide dan áigge, go válgalogahallan dollojuvvo oaidninláhká. Válgalogahallama ja dan gárvvisteapmái gullelaš áššegirjiid ii oáččo addit kopieremii dahje govemii iige dain oáččo váldit kopijaid. Válgalogahallamii merkejuvvon olbmoss lea goittotge riekti oážžut nuvttá váldosa sus válgalogahallamii váldojuvvon dieđuin. Áššáiosolačča vuoigatvuođas oážžut dieđu ášši gieđahallamii gullelaš áššegirjiin ášahuvvo virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lága 11 §:s.

Válgalogahallan ja dakkáraš válgalogahallama gárvvisteapmái gullelaš áššegirjiid, mat sisttisdoallet dieđuid olbmo etnihkalaš álgovuodus, galgá doallat suollemassan eará go 1 momeanttas oavvilduvvon áigge. Suollemassandoallangeatnegasvuohta ii eastte dieđu addima sámediggái sámedikki doaibmaorgána lahtu ja várrelahtu válljema dahje álggarievtti atnima čielggadeami várás iige dasa, guhte dárbbáša dieđuid jietnavuoigatvuođas čielggadeami várás.

Válgalogahallama gárvvisteapmái gullelaš áššegirjiid almmolašvuođas ášahuvvo virgeoapmahaččaid doaimma almmolašvuođas addojuvvon lágas.

25 b §

Válgalogahallama feailla divvun

Válgalávdegoddi sáhtá divvut feailla válgalogahallamis iežas álgagisttis dahje jietnavuoigadahtton olbmo gáibádusas. Gáibádusa galgá goittotge dahkat 14 beaivvi siste válgalogahallama oaidninláhká doallama guoskelaš áiggi nohkamis. Nuppástusaid galgá dahkat maŋimustá guokte mánu ovdal válgadoaimmahusa álggaheami.

Jus olmmoš lasihuvvo válgalogahallamii, sutnje galgá sáddet ájahalakeahtá 24 §:s oavvilduvvon almmuhuskoartta.

Jusválgalogahallamis lean feaillalaš merkejupmi divvojuvvo, divvumis galgá ájahalakeahtá almmuhit áššáigullelaš olbmui, jus dat ii leat čielgasit dárbbášmeahtun.

26 §

Vuigengáibádus válgalogahallama guoskelaš mearrádusas

Guhte oaidná, ahte son lea almmá vuoiggalašvuođa haga guđđojuvvon eret válgalogahallamis, sáhtá gáibidit válgalogahallama guoskelaš mearrádussii vuigema vuigenlávdegottis Válgalávdegoddái čujuhuvvon vuigengáibádusa galgá doaimmahit válgalávdegoddái 14 beaivvi siste válgalogahallama oaidninláhkai doallama guoskelaš áiggi nohkamis.

Jus válgalávdegoddái doaimmahuvvon vuigengáibádus lea bohtán mearreáiggi siste nuppástusohcanlávdegoddái, vuigengáibádus ii guđđojuvvo dutkkakeahtá. Vuigengáibádusa galgá nuppástusohcanlávdegottis doaimmahit dakkaviđe válgalávdegoddái.

Jus nuppástusohcanlávdegoddi mearrida, ahte olmmoš válđojuvvo válgalogahallamii, válgalávdegoddi sádde sutnje ájahalakeahtá 24 §:s jietnavuoigadahtton olbmuid oaivvilduvvon almmuhuskoartta.

26 a §

Jienasteapmi nuppástusohcanorgána mearrádusa vuodul.

Olbmuid, gii ovdal jienaidrehkenastima ovdanbukta válgalávdegoddái dahje válgabeaivve válgadoaibmagoddái nuppástusohcanorgána lágafámolaš mearrádusa jienastanvuogatvuodastis, várrejuvvo dilálašvuohta oazžut válgaáššegirjjiid ja jienastit.

Olmmoš lea geatnegas luobahit válgalávdegoddái dahje dávisteaddji válgadoaibmagoddái mearrádusa dahje dan rivttesin duodaštuvvon kopijja válgalogahallamii áššis dahkon merkejumi várás.

27 §

Evttohasásahallan ja evttohaslogahallan

Evttohasa sámedikki válggaide oazžu ásahtit unnimustá golmma jietnavuoigadahtton olbmo vuodđudan válljenovttastus, mas galgá leat áššealmmái ja várreáššealmmái.

Iešgudege jietnavuoigadahtton sáhtá oassálastit dušše ovttá evttohasa ásaheapmái. Jus olmmoš gullá guovtti dahje mángga válljenovttastussii, válgalávdegoddi ferte sihkkut su namas buot ovttastusain.

Válljenovttastus galgá dahkat evttohasohcamuša válgalávdegoddái mañimustá 31 beaivve ja dan guoskevaš dievasmahttimiid mañimustá 27 beaivve ovdal válgadoaimmaha álggaheami.

Válgalávdegoddi galgá gárvvistit evttohaslogahallama mañimustá 21 beaivve ovdal válgadoaimmaha álggaheami. Evttohaslogahallan galgá almmustahttot, sáddejuvot válgaáššealbmáide ja dollojuvot válggaid áigge oaidninláhká.

Válgalávdegotti mearrádussii evttohaslogahallamis ii oáččo ohcat sierra nuppástusa.

28 §

Válgadoaimmahus

Sámedikki válggat doaimmahuvvojit borgemánu mañimuš dievas vahku vuossárgga rájes guđa vahku áigge. Válggat doaimmahuvvojit poastta bokte dahje doaimmahiin jienastanlihpo muđui go poastta bokte válgalávdegotti almmuhan báikái. Válggat doaimmahuvvojit sámiid ruovttuguovllus maiddái válgabeaivvi jienasteapmin.

Válggaid doaimmaheamis galgá gulahuvvot almmolaččat.

29 §

Válgaáššegirjjiid

Válgalávdegoddi galgá ájahalakeahtá válgadoaimmaha álgima mañná duodaštuslaččat doaimmahit juohke jietnavuoigadahtton olbmu, gean čujuhus lea dieđus, válgalávdegotti steampilaston jienastanlihpo, válgareivve, sáddenreivve, sáddenkonfaluhta, evttohaslogahallama ja jienastanrávvaga (válgaáššegirjjiid).

Jietnavuoigadahtton olmmoš, guhte ii leat ožžon válgaáššegirjjiid dahje geas dat muhtun siva dihtii muđuid váilot, galgá várret vejolašvuoda oažžut válgaáššegirjjiid válgalávdegotti doaimmahagas, juoga válgabeaivve jienastanbáikkis dahje válgalávdegotti almmuhan eará báikkis.

Jienastanrávvagis galgá máinnašuvvot válgalávdegotti doaimmahaga ja eará báikkiid, main válgaáššegirjjiid sáhtta oažžut ja gosa daid sáhtta doaimmahit, fitnančujuhuseid ja rabasáiggiid ja válgabeaivvi jienastanbáikkiid fitnančujuhuseid ja rabasáiggiid.

30 §

Jienasteapmi poastta bokte

Jietnavuoigadahtton olmmoš sáhtta geavahit jietnavuoigatvuodasgo oažžu válgaáššegirjjiid. Jienasteaddji galgá čielgasit merket jienastanlihppui dan evttohasa nummira, gean buorri addá jienas.

Jienasteapmi lea čađahuvvon, go jietnavuoigadahtton lea guođđán jienastanlihpo sisttisdoallan giddejuvvon válgareivve ja deavdán ja vuolláičállán válgalávdegoddái čujuhuvvon sáttareivve gokčojuvvon sáttakonfaluhtas duodaštuslaččat poastta fievrrideapmin. Jus jienasteaddji laktá mielde almmuhuskoarttas, son ii dárbbas merket sáddenreivvi earágo vuolláičállosis.

Jienaidrehkenastima álggaheami rádjai válgalávdegoddái poastta bokte bohtán jienat vuhtiiváldojuvvojit jienaidrehkenastimis.

31 §

Jienasteapmi doaimmahemiin sáddenkonfaluhta válgalávdegoddái eará vugiin go poastta bokte

Jietnavuoigadahtton olmmoš dahje su fápmudan olmmoš sáhtta doaimmahit 30 §:s oaivvilduvvon válgaáššegirjjiid sáddenkonfaluhtastis maiddái válgalávdegotti doaimmahahkii dahje válgalávdegotti almmuhan eará báikái válggaid njealját olles vahku vuossárgga ja guđát olles vahku sotnabeaivve gaskasaš áigge ja válgabeaivve man beare jienastanbáikki válgadoaibmagoddái.

Válgalávdegoddi galgá fuolahit das, ahte dan doaibmačuoggáide ja dan almmuhan eará báikkiide guđđojuvvon válgaáššegirjjiit sealluhuvvojit válgasuollemasvuoda dorvvastan vugiin ja ahte dat doaimmahuvvojit dorvvolaččat válgalávdegotti Anára doaimmahahkii ovdal jienaidrehkenastima álggaheami.

31 a §

Válgabeaivvi jienasteapmi

Válgabeaivvi jienasteapmi ordnejuvvo, válggaid doaimmaheami guđát vahku sotnabeaivve. Válgabeaivvi jienasteapmi doaimmahuvvon oktanaga juohke sámiid ruovttuguovllu gielddas. Guđege gielddas lea unnimustá okta jienastanbáiki.

Jietnavuoigadahtton olmmoš oažžu jienastit 31 g §:s oaivvilduvvon vugiin dušše dan sámiid ruovttuguovllu gielddas, mii lea merkejuvvon válgalogahallamii su ruovttugieldan.

Jienasteapmi galgá ordnejuvvo nu, ahte válgasuollemasvuolta seailu.

31 c §

Válgadoaibmagoddi

Válgalávdegoddi galgá buriid áiggiin ovdal válggaid ásahit guđege jienastanbáikki várás válgadoaibmagotti. masa gullet golbma lahtu ja unnimustá guokte várrelahtu nu, ahte okta válgalávdegotti lahttu ja su persovnnalaš várrelahttu leat válgadoaibmagotti lahttun dahje várrelahttun. Sámedikki válggaid evttohas ii sáhte leat válgadoaibmagotti lahttun dahje várrelahttun. Válgadoaibmagotti sátnejodiheaddjin doaibmá válgalávdegotti ovddastan lahttu. Várresátnejodiheaddji válgadoaibmagoddi vállje gaskavuodastis.

Válgadoaibmagoddi lea mearrádušválddálaš golmma lahtuin.

31 h §

Válgabeaivvi jienasteami nohkan ja válgabeavdegirji

Válgabeaivvi jienasteami nohkama maŋŋá válgadoaibmagoddi galgá fuolahit das, ahte seilejuvvon válgaurdna ja jienastanmerkejumiid sisttidoallan jienastanguovllu válgalogahallan ja vejolaččat jo válgadoaibmagoddái guđđojuvvon sáddenreivvet doaimmahuvvojit válgasollemasvuoda seailluheami dorvvastan vugiin ja almmá dárbbášmeahttun ájiheami válgalávdegotti Anára doaimmahakkii. Lassin

válgadoaibmagotti galgá fuolahit seilengaskaomiid duššadeamis seammás urdna seilema maŋŋá. Válgalávdegoddi galgá fuolahit válgaurdna ja jienastanguovllu válgalogahallama seailluheamis dorvvolaš báikkis jienaidrehkenastima álggaheami rádjai.

Válgadoaibmagoddi galgá lassin fuolahit das, ahte válgabeaivvi jienasteamis dollojuvvo beavdegirji, masa merkejuvvojit:

- 1) beaivi ja diibmoáigi, goas válgabeaivvi jienasteapmi álggii ja almmuhuvvui nohkan;
- 2) mielde lean válgadoaibmagotti lahtut ja várrelahtut;
- 3) válgaveahkit ja jienasteaddji iežas válljen veahkit; ja
- 4) jienasteaddjiid lohkomearri.

32 §

Jienasteapmi dikšunlágádusas dahje ruovttus

Sámiid ruovttuguovllus lean lágádusas divššuvuollásaččat ja dat ruovttuguovllus ruovttus divššuvuollásaččat, geat eai muđuid sáhte jienastit almmá govttohis váttisvuodaid, sáhttet jienastit dikšunbáikkisteaset.

Dikšunbáikkis jienasteami várás válgalávdegoddi mearrida dán gažaldatvuloš gieldda válgalávdegottis ovddastan lahtu ja várrelahtu válgadoaimmaheaddjin ja su várreolmmožin. Válgadoaimmaheaddji várreolmmožin sáhtta nammaduvvot earáge doibmii heivvolaš olmmoš.

Dikšunbáikkis jienastettiin jienasteamis galgá jienasteaddji ja válgadoaimmaheaddji lassin leat mielde jienasteaddji válljen dahje dohkkehan sámedikki válgalogahallamii jietnavuoigadahtton merkejuvvon olmmoš.

34 §

Jienaidrehkenastima álggaheapmi

Válgalávdegoddi álggaha jienaidrehkenastima válgadoaimmahusa maŋŋásaš vuossárgga diibmu 10. Jienaidrehkenastima álggaheami maŋŋá bohtán sáddenkonfaluhtat guđđojuvvojit rabakehtta ja vuhtii válddekahtta. Doaimmahusas čállojuvvo beavdegirji.

Válljenovttastusa áššeolbmoss ja várreáššeolbmoss lea riekti leat mielde jienaidrehkenastimin.

35 §

Merken vágalogahallamii

Jienaidrehkenastin álggahuvvo rahpamin sáddenkonfaluhtaid ja merkemin buot 30 ja 31 §:s ásahuvvon vugiin jienasteddjiid sáddenreivve mielde vágalogahallamii.

Jienasteami galgá guođđit vuhtii válddekeahhtá:

1) jos jienastan olmmoš ii leat merkejuvvon vágalogahallamii jietnavuoigadahtton olmmožin dahje jos boahotá ovdan, ahte son lea jápmán ovdal vágadoaimmahusa álgima,

2) jos sáddenreivve lea nu váilevaš, ahte ii sihkkarit sáhte gávnnahit, gii lea jienastan; dahje

3) jos vágakonfaluhtii lea dahkkojuvvon jienasteaddji dahje evttohasa guoskevaš dahje mii nu eará áššehis merken.

Jos sáddenreivviin boahotá ovdan, ahte jietnavuoigadahtton olmmoš lea jienastan eanet go oktii 30 dahje 31 §:s oaivvilduvvon vugiin, vuhtiiváldojuvvo dušše okta sáddenkonfaluhtta.

Eará go vágabeaivve jienasteami galgá guođđit vuhtii válddekeahhtá maiddá, jos jienastanguovllu vágalogahallamii dahkkojuvvon merkemiin boahotá ovdan, ahte áššáiosolaš lea jienastan vágabeaivve 31 g §:s oaivvilduvvon vugiin.

Go buohkat jienasteaddjit leat merkejuvvon vágalogahallamii ja vágareivvet sáddenkonfaluhtainis mat leat guđdojuvvon vuhtii válddekeahhtá leat sirrejuvvon dohkkehuvvon konfaluhtain, dohkkehuvvon vágakonfaluhtat biddjojuvvojit rabakeahhtá vágaurdnai.

38 §

Válggaid bohtosa mearrašuvvan

Sámedikki lahttun välljejuvvojit 21 eanemus jienaid ožžon evttohasa, dainna gáibádusain, ahte sin joavkkus leat unnimustá 10 §:s ásahuvvon mearri evttohasat Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovllus. Jus 10 §:s ásahuvvon mearit eai dieva, bohtet dán gažaldatvuloš gielddas dahje guovllus välljejuvvo čuoovvovaččat eanemus jienaid ožžon evttohasat nu, ahte 10 §:a gáibádusat divvet.

Jus muhtun ruovttuguovllu gielddas dahje guovllus eai leat ásahuvvon meari evttohasat, bohtet välljejuvvo čuoovvovaččat eanemus jienaid ožžon evttohasat ruovttuguovllus.

Várrelahttun bohtet välljejuvvo Anára, Ohcejoga ja Eanodaga gielddain ja Soađegili gieldda Sámi bálgosa guovlluslean evttohasain välljejuvvoimin bohtán maŋŋá čuoovvovaččat eanemus jienaid ožžon evttohas.

Jus jietnamearit leat seammá stuorrá, čovdojuvvo evttohasaid gaskasaš ortnet vuorbádeamiin.

Evttohasa giella dahje guovlu mearrašuvvá jienaidrehkenastimis dan mielde, gos sus lea leamašan ruovttugielda evttohasan álgima mearreáiggi nohkanáigemuttus.

39 §

Válggaid bohtosa nannen

Válggaid bohtosa nanne vágálávdegoddi goalmmát beaivve jienaidrehkenastima álggaheamis dollojuvvon čoahkkimis.

Válggaid bohtosa galgá almmuhit dakkaviđe vuoigatvuodaministerijai sámedikki lahtuid ja várrelahtuid mearrideapmin doaimmaide čuoovvovaš doaibmaáigodahkii.

40 §

Válggaid bohtosa guoskevaš váidda

Jietnavuoigadahtton, guhte oaidná, ahte válggaid bohtosa nannema guoskevaš válgalávdegotti doaibmabidju dahje mearrádus lea lága vuostá, sáhtta dahkat sámedikki stivrii vuigengáibádusa manimustá 14 beaivve dan beaivvis, goas válgalávdegoddi lea nannen válggaid bohtosa. Nuppástusohcamis válgalogahallama guoskevaš áššiin ásahuvvo 5 logus.

Sámedikki stivra galgá giedahallat vuigengáibádusa hohpolaččat ja manimustá ovdal válgajagi nohkama.

Sámedikki stivrra mearrádussii oažžu ohcat nuppástusa váidimin alimus hálddáhusektái manimustá 14 beaivve dan beaivvis, goas áššáiiosolaš lea ožžon diehtun sámedikki stivrra mearrádusa. Nuppástusohcamis čuvvojuvvo muđui dan, maid gearregastimis hálddahusaššiin addojuvvon lágas ásahuvvo.

Jus válgalávdegotti 1 momeanttas oaivvilduvvon mearrádus dahje doaibmabidju lea leamašan lága vuostá ja dát lea váikkuhan válggaid bohtosii, válggaid boadus galgá vuigejuvvot ja stáhtaráđđi dárbbu mielde mearridit sámedikki lahtuid ja várrelahtuid válggaid vuigejuvvon bohtosa vuodul.

Jus válggaid boadus ii leat vuigemis, válggaid galgá mearridit dollojuvvot ođđasit.

40 c §

Dárkilut njuolggadusat

Vuoigatvuodaministeriija ásahusain sáhtta addit dárkilut njuolggadusaid:

- 1) válggaide gullevaš gulahusain;
- 2) válgalogahallamii ohcamis ja válgalogahallamis jávkadeamis ja ohcamuššii gullevaš čielggadusain;
- 3) válgalogahallama oaidninláhkái doallamis;
- 4) evttohasohcamušas ja evttohaslogahallamis;
- 5) válgabeaivvi jienasteami ordnemis, jos gielddas lea eanet go okta válgabeaivvi jienasteami jienastanbáiki;
- 6) jienastanlihpus; sihke
- 7) váлгаáššegirjjiid seailluheamis.

5 lohku

Nuppástusohcan válgalogahallama guoskevaš áššiin

41 §

Nuppástusohcanlávdegotti bargu ja doaibmaváldi

Sámedikki válgalogahallanáššiid nuppástusohcanlávdegoddi (nuppástusohcanlávdegoddi) doaibmá vuostamuš nuppástusohcandássin sámedikki sámedikkis addojuvvon lága 26 § čuovvu válgalogahallamii váldima ja das jávkadeami guoskevaš áššiin.

Sámedikki oktavuodas doaibmi nuppástusohcanlávdegoddi lea iehčanaš ja sorjjasmeahttun doaibmaorgána.

41 a §

Nuppástusohcanlávdegotti sátnejodíheaddji ja earát lahtut

Nuppástusohcanlávdegotti jodíha sátnejodíheaddji, gii sáhtta leat ollesáigásaš.

Nuppástusohcanlávdegottis leat lassin oasseáigásaš lahtun okta lánkaáššedovdi lahttu ja guokte áššedovdilahttu. Lassin nuppástusohcanlávdegottis lea doarvái stuorra mearri várrelahtut. Várrelahtuide heivehuvvo, mii lágas ášahuvvo nuppástusohcanlávdegotti lahtus.

Go sátnedjiheadji lea eastašuvvan sátnedjiheadjái ášahuvvon doaibmaválddi geavaha nuppástusohcanlávdegotti lánkaáššedovdi lahttu (várresátnedjiheadji).

41 b §

Sátnedjiheadji ja eará lahtu gelbbolašvuohta ja namaheapmi

Nuppástusohcanlávdegotti sátnedjiheadji ja lánkaáššedovdi lahttu galgá deavdit duopmára almmolaš gelbbolašvuođagáibádušaid.

Nuppástuslávdegotti earáin lahtuin gáibiduvvo vuoiggalašvuođa, oahpásmuvvama nuppástusohcanlávdegotti doaibmasuorgái ja dárbbasahtti persovnnalaš iešvuođaid. Nuppástusohcanlávdegotti sátnedjiheadji dahje eará lahtu ii dárbbas leat merkejuvvon sámedikki válgalogahallamii.

Stáhtaráđđi ášaha nuppástusohcanlávdegotti guđa jahkái hávil. Nuppástusohcanlávdegoddi ášahuvvo sámedikki evttohusas.

Sámedikki, válgalávdegotti lahttu dahje várrelahttu dahje sámedikki bálvalusas lean olmmoš ii shte gullat nuppástusohcanlávdegoddi.

Nuppástusohcanlávdegotti sátnedjiheadji dahje eará lahttu galgá almmuhit čatnagasgaskavuodainis birra. Čatnagasgaskavuodain almmuheamis heivehuvvo, mii duopmostuollolága (673/2016) 17 logu 17 §:s ášahuvvo áššedovdilahtu geatnegasvuodas almmuhit čatnagasgaskavuodainis birra. Čatnagasgaskavuodaalmmuhus addojuvvo vuoigatvuodaministerijai ja diehtun nuppástusohcanlávdegoddi. Čatnagasgaskavuodaid guoskevaš dieđuid registreremis čuvvojuvvo, mii duopmáriid čatnagasgaskavuoda- ja siidodoaibmeregisttaris addojuvvon lágas ášahuvvo 565/2015).

41 c §

Nuppástusohcanlávdegotti sátnedjiheadji ja lahttu báikki rahpaseapmi

Nuppástusohcanlávdegotti sátnedjiheadji ja lahttu vuoigatvuodas bissut barggustis heivehuvvo, mii duopmárvirggi hálddašeadji ášahuvvo.

Jos nuppástusohcanlávdegotti sátnedjiheadji dahje eará lahttu bargu rahpasa doaibmabaji gaskkas, mearriduvvo mañisčuovvu loahppadoaibmaáigodahkii.

41 d §

Duopmára nannehus

Álggadettiin bargosis nuppástusohcanlávdegotti sátnedjiheadji dahje eará lahttu galgá addit duopmára nannehusa, juos son ii leat dan dahkan jo árabut. Duopmára nannehusa addimis ášahuvvo duopmostuollolága 1 logu 7 §:s.

41 e §

Sátnejodiheddji ja eará lahttu sajádat

Nuppástusohcanlávdegotti sátnejodiheddji dahje eará lahttu lea sorjjasmeahttun geavahettiin duopmoválddi.

Nuppástusohcanlávdegotti sátnejodiheddji ja eará lahttu doaibmá duopmára ovddasvástádu-sain, mas ásahuvvo dárkileappot duopmostuollolága (673/2016) 9 logus.

Nuppástusohcanlávdegotti sátnejodiheddji ja lahttu lea geatnegas luohpat bargustis ovdal dan mánu loahpa, goas son deavdá 70 jagi.

41 f §

Ovdanbuktit

Nuppástusohcanlávdegottis leat dárbbasahtti mearri olles- dahje oasseáigásaš ovdanbuktit ja eará bargoveahka.

Nuppástuslávdegotti ovdanbuktis galgá leat duopmára virgái vuoigadahtti dutkkus. Ovdanbukti barguin mearriduvvo dárkileappot nuppástusohcanlávdegotti bargoortnegis.

Nuppástusohcanlávdegoddi nammada nuppástusohcanlávdegotti ovdanbuktiid ja eará bargoveaga.

41 g §

Nuppástusohcanlávdegotti čoavdináirrasčoahkkádus

Nuppástusohcanlávdegotti guoskevaš áššit čovdjuvvojit nuppástusohcanlávdegotti evttohusas dievasčoahkkimis.

Dievasčoahkkimis lea mearridanváldi, go mielde leat sátnejodiheddji ja unnimustá guokte lahttu.

41 h §

Ášši giedahallan

Ášši giedahallamis nuppástusohcanlávdegottis heivehuvvo gearregastimis hálddahasáššiin addojuvvon lága, juos ii dán lágas nuppe láchkai ásahuvvo.

41 i §

Giedahallama almmolašvuohta

Gearregastima almmolašvuođas nuppástusohcanlávdegottis heivehuvvo, mii gearregastima almmolašvuođas hálddahasduopmostuoluin addojuvvon lágas (381/2007) ásahuvvo.

41 j §

Ruhtadeapmi

Nuppástusohcanlávdegotti goasttádusaid mákset stáhta váriin.

Nuppástusohcanlávdegotti sátnejodiheaddji ja lahtuid bálkkáin mearriduvvo vuoigatvuodaministeriija nannen ákkaid vuodul.

41 k §

Bargoortnet

Nuppástusohcanlávdegotti organisašuvnnas, bargamis ja bargoveagas mearriduvvo dárkileapot nuppástusohcanlávdegotti bargoortnegis, man nuppástusohcanlávdegotti dievasčoahkkin nanne.

41 l §

Nuppástusohcanmeannudeapmi

Nuppástusohcanlávdegoddái čujuhuvvon váidaga galgá doaimmahit válgalávdegoddái 14 beaivvi siste válgalávdegotti vuigengáibádusa geažil dahkkojuvvon mearrádusa diehtunoažžumis.

Válgalávdegotti galgá ájahalakeahhtá doaimmahit váidaga, ášši guoskevaš áššegirjiid ja cealkámušas váidagis nuppástusohcanlávdegoddái.

Jos válgalávdegoddái doaimmahuvvon váidda lea bohtán mearreáiggis nuppástusohcanlávdegoddái, váidda ii guđđojuvvo dán vuodul dutkkakeahhtá. Váidaga galgá dalle doaimmahit ájahalakeahhtá válgalávdegoddái.

Nuppástusohcanlávdegotti galgá giedahallat váidaga hohpolazžan.

41 m §

Joatkkaváidda alimus hálddahasriektái

Nuppástusohcanlávdegotti mearrádussii oažžu ohcat nuppástusá váidimin alimus hálddahasriektái, jos alimus hálddahasriektái miediha váiddalobi.

Váiddalobi galgá miedihit, jos lága heiveheami dáfus earáin seammásullasaš dáhpusain dahje riektegeavada oktilašvuoda dihtii lea dehálaš doalvut alimus hálddahasriektái čoavdimii váiddalohpeohcamusaš ovdanbuktojuvvon ákkastallon čuoččuhus nuppástusohcanlávdegotti mearrádusa vuodđudeamis vealahussii dahje mielaváldái.

Muđui nuppástusohcamis alimus hálddahasriektái heivehuvvo, mii gearregastimis hálddahasáššiin addojuvvon lágas ásahuvvo.

6 lohku

Dihto njuolggadusat

42 §

Nuppástusohcan

Lassin nummirastin nuppástuvvá: Bargoveaga váldin 42 §->43 §, Vuoigatvuohta ealáhahkii 42 a §->43 a §, Suollemassandoallan- ja vahátbuhtadusgeatnegasvuohta 42 b §-> 43 b §)

Dát láhka boahtá fápmui beaivve mánu 20..

Sámediggái, man doaimmaáigodat lea gaskan dán lága fápmui boadedettiin, heivehuvvo 10—13 §:a dakkárin go dat ledje dán lága fápmui boadedettiin.

Sámediggi, man doaimmaáigodat lea gaskan lága fápmui boadedettiin, joatká doaimmatis vuosstažiid dán lága mielde válljejuvvon sámedikki doaimmaáigodaga álggu rádjai.

2.

Láhka

rihkuslága 40 logu 11 §:a nuppástuhttimis

Riikkabeivviid mearrádusa mielde
rievdaduvvo rihkuslága (39/1889) 40 logu 11 §:a 1 čuokkis, dakkárin go dat lea lágas
604/2002. čuovvovaččat:

40 lohku

Virgerihkkosiin

11 §

Meroštallamat

Dán lágas oaivvildit:

1) *virgeolmmožin* olbmo, guhte lea virge- dahje bálddalastojuvvon
bálvalusgaskavuodas stáhtii, gildii dahje gielddaovttastupmái dahje eará gielddaid almmo-
lašjuridihkalaš ovttasdoaimmaorgánii, riikkabeivviide, stáhta fitnodatlágádussii dahje evange-
lalaš-luteralaš kirkui dahje ortodoksaš kirkui dahje joappá goappá searvegoddái dahje
searvegottiid ovttasdoaimmaorgánii, Álánda eanagoddái, sámediggái, Suoma Bánkui,
Álbmotealáhatlágádussii, Bargodearvvašvuodálágádussii, Kevai, Gielddaid dáhkidan-
guovddáži dahje gielddaid bargomárkanlágádussii;